









## Korupzijas frontē.<sup>\*)</sup>

Kas dauds mās buhs sekojis muhsu Saeimas barbībai un lāčījās laitralstus, tas lāčīs, ka korupzijas frontē Latvijas 10 gaudi pastahweschanas laikā ir norisnajus hāds lotti ašas zīhnas, kurām par upureem beeschiween kritišchi wairak angsti, pilsoniskā partiju atsītī eeredni, atsevišķi deputati, ministri un pat wairakas pilsoniskās waldbas.

— Nebuhs tapebz leeli ihsumā atgāhdinat scho korupzijas zīhnu un notikumu wehsturi.

Bes tās nabadīgato schķiru aplaupischanas politikas, kura notikusi sem līkuma fegas, ar 18. marta 1920. g. līkumu, ar neīstneem nodokleem, muitam, alkīsem, ar augloshanas politiku, ir notikusi wesela rīnda daschadu blehdibū, walsts un tautas apsagshana, lūkūnemshana un zītas panamas un nelikumibas.

Par pirmo panamu seriju Latvijas tapshanas pirmajos gados leezina Brunnera, Strīda un Grinberga teesfachana 1920. g. Tā bij leeta par walutas spekulazijam, un bij. apgoħdibas ministrijas panamu, kuri augstakais fods lehra Brunneri — 1 puš gada zetumā.

Otrā panamu serija attlahjās no Satwersmes Sapulzes luhgumu un suhdsibu komisijas īsmelleshana. Tājā wišpirms eitelpa angļu firma „Fortington“ un Chemiāl banka, kas spekulejot ar Latvijas „dejuge“, par pušzenu pirkla no Ulmana waldbas Latvijas linus, bet sawas prezēs pahrdewa Latvijai par dubultzenu. Otra leeta ir wiſeem pasihstāmā amerikānu firma „Internazional Corporation“, ar neefoschām lokomotiwiem, par kurām Ulmana waldbiba, nepahrlezzinajus, samaksaja 450,000 dolari jeb ap 120 milj. rubli, kurus, neweeni lokomotiwi nesanemot, wiſus wehlak eerafsijs skursteni. Treschā leeta — dahrgās norvegu sīkis ar 80 milj. saudejumu walstī. Zeturta — „Auzes lehninsch“ Jankelis Kleins jeb spekulazija ar okupazijas waras atstātām mantam, kas ari palīsa Kleina ih-pashumā. Peektais — Kuttifiers ar waldbai wairakfahrtigi pahrdotām sapuwschām prezēm (lonserweem), par kurām nelikumi Ulmana waldbiba bij ismaksajusi ap 1 un puš milj. rbl., kādēļ un attaisnojoscēe dokumenti par to wehl schodeen naw atrasti un teesītās par to ari neweens naw.

<sup>\*)</sup> Sem šīs virsrātsia līst. Saeimas iog.-dem. irāzījās išdoto broschūru, kura solīvott plāši meierīti par pilsoniskās korupzijas politiku 10 ga- dn laikā.

Īsmelleshana schīns leetās išbarīja Satwersmes Sapulzes luhgumu un suhdsibu komisija, kuru eezehla ioz.-dem. pēprasīta ahrfahrtēja sejja, bet Ulmanis, kura puše toreis stahweja Satwersmes sapulzes pilsoniskās wairakums, weenlahršči pasinoja, ka wiſi rewissīas atlāhjumi efot išdomati. Pilsoniskās wairakums ari, lai glahbtu waldbi, kura pastahweja us andeles un korupzijas pamateem, pēprasīta Ulmanim un neween atsina Ulmania atbildi par apmeerinoschu, bet ari uſlīka luhgumu un suhdsibu komisijai eemauktus ar laħdu „instrukziju“, pehz kam wiņas barbība panamu atlāhshāna kluwa taħlak neespehjama. Ka taisnība nebīs Ulmania un pilsoniskā wairakuma puše, to wehlak pērahdijs leelee saudejumi, kuri walstīl bij ja-zeesch, un ari teesās spreedums bij. Satfersmes ministra Hermanowska leetā.

No apgāhdibas ministrijas panamu sehrga pahrgahja us finansu ministriju, kura tam bija nodibinajees dīshwes atjaunošanas fonds ar plascheem lihdsekleem, un eesahls walsts garantiju dalishanas politika privateem weikalnekeem. No dīshwes atjaunošanas fonda, kādēļ bij domats labem mehrkeem, smehla naudu ari daudzi spekulanti us draudibas, radneezibas un politikas andeles pamata, kuri wehl schodeen to naw atdewuschi un atdot nedomā. Peemehram, Urwedēs Bergs ar sawu partijas beedri, tag. juhrneezibas dep. direktori Osoli ari aīsnehmās no schi fonda 10.800 selta latus spekulazijai ar sw. Hele-nes awota „swē teem uhdeneem“ bet lihds schim wehl naw ne awotu ismantojis, ne naudu atdewis. Garantijas bij gudri išdomats eedsihwofschānas weids. Ja no wiſadeem fondeem wareja eeguht tikai to naudu, kas walstījau bij ee-nahkusi nodoklu waj zītadā weidā, tad garantija bij lihdseklis, kā aīsnehmēs un iſleetot to naudu, kas walstīj wehl nebīj, bet eenahls tikai naħlotnē, ziteem wahrdeem: taisit paradus us walsts rehkina. No 15 milj. lateem, kas taħdā weidā bij iſdoti daschadeem uſneħmejeem un tirgotajeem, ar garantiju no walsts puſes, ka gadijumā, ja garantijas neħmejs sawu paradu nefamal-fas, to samaksas walsts, pehz kreats waldbas finansu ministra W. Bastijahna aprehkina 7 milj. latu walstīj buhs jaſaudē. Leela dala ir jau saudeta. Īsmelleshana, kura kreats waldbiba schīns leeta iſbarīja, ari

lonstateja noseeguma pasihmes, un kreats waldbiba nodeva teesai linu nodakas wadi-taju O. Schķipšnu, bij. direktoru A. Kahrlinu, „Transita“ direktoru Brunneri (to pa-schu, kuru jau teesāja 1920. g.) un wiſu „Transita“ waldi ar semneku saweenibas spizwihrem un tagadejo kara ministri dem-žentristu Kalnīnu un daschu zītu usneħmu-mu walbes un direktorus. Tilai jaſchaubaś, waj wiñus taħds teesās, jo preeħħ walsts naudās iſħekħerħeta ġejem, fewišči, ja tee noħħi no augstakām aprindom, Latvijā teesā ir wahja.

Nahloschais zehleens korupzijas politikas wehsturē ir daschadas banku panamas, ne-segtee tsheki, trates un zītas tam. leetas. Scho panamu zentrā ir Latvijas banka. Te koruptanti nostiprināja sawas pozīcijas pehz tam, kād ari finansu ministrijā bij eestahjeeš wiſleelalais tufschums un fajukums, un no tureenes līkwideja daschadus fondus, pah-wedot tos us Latv. banku. Bankas preelsch-gald noſehdās nazionalās apweenibas un semneku saweenibas laudis, bankas pado-mē sehdeja wairumā semneku saweenibas, Blodneka u. z. privata banku direktori. Nu leeta għażi aktal id-pa taukeem. — Krediti Margoliseem, Fintelſteineem, Frei-denſteineem, lupatu Siwam, „Lineem“, A. Bergam un wiņa radineekam Balodim, Goldmanim, nesegħo tsheki operazijs. Re-sultatā Latvijas bankai Ls 13.356.000 sau-dejumu, ahrsemju walutas krahjumi fama-finshāna no 53 milj. Ls 1925. g. us 19 milj. Ls 1926. gada beigās, ustiziba bankai ahrsemēs suhb, leeta pawifam jau tuwu la-ta kriſħanai. Par laimi lata kura weetā no-fritta Alberinga waldbiba. Kreisā waldbiba pehz tam eesahla leelu kriſħanas darbu, groſiha bankas politiku, wajja noſeedfigos eerednus un direktorus, glahba walutu no fabrukuma un resultatā bija tas, kā ahr-semju walutas krahjumi aktal pēauga no 19 milj. Ls 1926. g. us 79 milj. Ls 1928. g. saħfumā. Lats bija glahbtis, ustiziba bankai aktal atdabuta.

Kas jo plaschi Latvijas bankas lihdse-lus ismantojas, to wiſlabaki redsam, ja ee-pasihstamees ar Ulmana Semneku banku, Blodneka L. Komercbanku, Uniona banku un zītam, no kurām walstīj wehl draub saudejumi par wairafeem simteem miljonu rublu waj aktal lauzineekeem buhs jaħmalf-sas, to samaksas walsts, pehz kreats waldbas finansu ministra W. Bastijahna ap-rehkina 7 milj. latu walstīj buhs jaſaudē.

Blakām schīns panamam ap Latvijas banku, zeenigi nostahjas Lombardbanka ar 4000 pēfrahtieem nogulditajeem un „Sel-

ta Lats“ ar 1500 tahdeem pat nelaimigeem un behgħosho direktoru Otto.

Tad nahħi linu monopolis, ar „Latvijas Transitu“, „Baltlineem“ un heimaniadi, kas nupat bankrot, nobaribami walstīj kopa ar ziteem liħbsigeem weikaleem ap 200 milj. r. saudejumu. Tad linu punkti un punkteneeli ar sawām neħlātām bleħdibam, onħlu buhsħanam un semneku trahpħanu. Kad treisās waldbas latħa linu monopolis pah-walde biż-eewests tħarras gaiss un ifzeltas deenas gaismā wiħadas schmuzes, kad pa-postita bij korupzijas ligħda, kad pa-augstinaas bij linu zenaas un eeweda linu pre-mijs, tad-Dubins pēprasija tagadejai wal-dibbi linu monopolis līwidazzu resp. linu tħidnejibas nodosħanu priwateem spelu-lanteem, kā tie weretu turpinat sawu po-stoscho darbu un Saeimas wairalums us Dubina speedeena nolehma aktaut waldbai linu monopolis līwidazzu Dubinam par preeku.

(Turpmal beigas.)

## Rāz „representantejs“ pilsoniskā jaunstne.

Wek-ute 19. augustā weetejās latwe-shu beedribas futbola komanda isbrauze-sazihkstē us Kuldigu. Brauzeenā peedalijs ap 40 personas, galwenā taħrifā pilsoniskā jaunatne. Kuldiga „weefus“ it taipni usneħma un noweetoja medneku beedribas istabħas, kāt, paſchu laudis ween ir. Wiſi jidtā id-mahjās un sahla usdīħwot. Kā flosas senki, tā jaunkundites, wiſi galigli apdseħ-ras. Sahħas ahleħħandas un zītas rupjibas. Isdemolejħiħi un peegħanijsi telpas, „weefi“ atgħiesdās mahjās, neħamalħajisji pilnigi teħrinu. Zeħā wehl basħas labb „diħraja aħħiħus“. Brauzeens nosleħgħiż ar sadurmi ar zela għażżej, us kureem taħds no aktiwalē pat ar rewolweru mehrkejha.

Schis isbrauzeens leelu reiſi rahda pilsoniskās jaunatnes idejisku bankrotu. Tas-jo spilgti weħrojams ari jaunatnes sawee-nibas darbiba, kura sawā laiħa ar leelu brawuru, likās, waj-wiſu jaunatni few liħds aħra, bet idejiskas tufschibas deħi wiſu nodaku darbiba ir pilnigi apħlu fu. Pilsoniskās jaunatnes darbiba arween ir ispau-dusees daschadōs usdīħwes isbrauzeenos. Lai atminamees jaunatnes sawee-nibas zen-tranobalas brauzeenu us Ruhjeeni, kura flosas jaunatne wairafas deenas feenas schluħnos baudijs „jaunibas preeku“.

Darba jaunatnei ar schīm malbosħħamees ehnām naw ja zelam. Weħrotajis.

# Brunoſthans eerobefthano.

Jau sahlot ar 1922. gadu Tautu sa-  
weeniba nodarbojas ar brunofchanas eero-  
beschofchanas jautajumu. Leelas, ja 1929. g.  
teescham schis jautajums tiks kaut zil pa-  
wirftis us preelchu, jo tad notiis pirmā  
starptautiskā atbrunofchanas konferenze, ku-  
rā, zil war paredset, teescham ari tiks pee-  
nemits weens otris swariqals lehnumis.

Jau ilgatu laiku brunošchanās jautajums tizis apspreests tā sauktā sagatawošchanās komisijā, kuras uſdewums bija weilt wifus konferenčes tehniskos preteſchdarķus un sagatawot brunošchanās eerobeschoſchanās projektu, kuru tab galigi peenems un apstiprinās pate konferenze. Konferenzei gan buhs tečības projektu galigi pahrstrahdat, bet dauds kas leel domat, ka wina aprobēſchoſees tikai ar to, ka noteiks atſewiſchkuſkaitlus par brunošchanās eerobeschoſchanu.

Sagatawoschanas komisijā, kura strahdā wairak desmit daschadu walstu preefschstahwji, eeet ari Sweenoto Walstu un Pad. Kreewijsas delegati, kuras walstis zitadi nem ņem ſautu ſweeneybas darbibā nekahdi dalibū. — Pagaidam nu gan sagatawoschanas komisijas darbibas rezultati ir wairak, neka neezigi. Čemeſli ſchahdai neſekmigai darbibai ir daschadi. Wiſpirms iou leelās walstis Amerika, Anglija, Japana, Franzija un Italijs nekahdi naw warejuſchās ſprastees atteezibā uſ brunofchanos uſ juhras. Klaht naſt wehl Pad. Kreewijsas delegazijs pahrfpihletee un pagaidam pawifam ne realee preefschilumi par galigu atrunofchanos, kas iſſauza ari no otrs puſes demagoaifku jautajuma nostahdificanu.

Tahdā tahritā sagatawoschanas komisija jau weili si projekta peenemšchanu pirmā lastjumā, bet nemot wehrā daudzos isneh-munus un punktu daschado tulkojumu, schim projektam naw gandrihs tilpat kā nelahdas nosihmes. Winsch nebuht neisteiz wiſas komisijas weenprahgti peenemtas domas, bet gan ir daschadu, beeschi ween gluschi preteju usſlatu ſalopojumis. Gruhti peelaist, la schahds projekts waretu faut zil juhtamā lahrtā ſelkmet nahloſchās konferenzēs darbi-bu, un tamdehl buhtu no ſewiſchki leela ſvara, la leelwalstiſ jau eepreelfsch panahltu ſawstarpeju weenofchanos.

Brunoschandas eerobeschorschana wisa wi-  
sumâ aptwer diwus problemus: brunoscha-  
nos us sauffemes, turâ eetilyst ari gaifa  
flore un — brunoschandas us juhras. Bru-  
noschandas us sauffemes wairaf intrese kon-

tinente valstis, tā peem., Franciju, Wahziju un Italiju. Brunošchanas uſ juhras atkal teeschi ſtar 5 leelvalstis: Seemelemerilas Saw. Valstis, Anglijas imperiju, Japanu, Franciju un Italiu. Tiflīhs koſchis peezas leelvalstis buhs panahluſchias ſinamu ſapraſchanos, buhs atbrihwots zelſch ari tahlakām farunam.

Washingtonas konferenžē jau reisi tika panahļta sinama weenoschānās par lara lugu buhwī, kuru tilpums sāsneids 10,000 tonnas. Samehrs tika noteitts tāhds: Amerīka — 5, Anglija — 5, Japāna — 3, Francija 1,75, Itālija 1,75. Washingtonas līhgums stāhw spēkā līhds 1932. gadam. Patlaban akuts ir jautajums par masaku lara lugu un par semuhdeni buhwī. Schai jautajumā līhds pat pēcējam laikam nav panahļta nekahda saprashanās, jo wišu jau mineto peežu leelwalstu intereses scheit ir patvisam dašchādas.

Pagahjuschâ gadâ Saw. Walstis iaiſija  
mehginojumu atfahrtot Schenewâ laut so  
Washingtonas konferenzei lihdsigu. Bet ta  
ka Franzija un Italijs no farunam atte-  
zâs, tad Schenewâ hanahža tskai trihs wal-  
stis, un, nemot wehrâ Amerikas un Angli-  
jas preteſchlibas, nekahdu rezultatu ſchi kon-  
ferenze nedewa. Vehz ſchis neidewuſchâs  
konferenzes faktas farunas atfewiſchku wal-  
stu starvâ.

Tagad schis sarunas noweduschas pee  
sinamas saproschanas starp Angliju un  
Franziju, kuras noslehguschas lihgumu par  
kara slots fastahwu, winas apbrunoſchanu  
un isbuhwı. Schi lihguma ſaturis pagaidam  
wehl teel turets noslehpumā, bet domā, fa  
runa winā eet par leelaleem kreifereem un  
par ſemuhdenem. Get baumas, fa lihgumā  
paredsetas sinamas konzeſijas Franzijai, ku  
ra dabujusi no Anglijas folijumu, fa peh  
dejā winu atbalstis jautajumos par bruno  
ſchanos us ſausſemes, kas preefſch Franzijas  
ir no leelala ſwara, nelā brunoſchanas  
us juhras.

— War pušlihds droſhi teilt, ſa Anglijas  
Franzijas ſapraſchandas nowedis pee wi-  
ſu peezu leelwalstu weenofchanas, las to-  
mehr dos ſinamu eerofnajumu lahlakeem  
atbrunofchanas fooleem, jo pastahw isredſes,  
la fagatawoſchanas komiſija pee tahdeem  
apſtahlkleem ſpehs ifſtrahdat dauids mas no-  
teiltu projektia teiltu.

## Rad Semlopibos ministrija buhs fohrtiba?

Mums jau daschlahyt nahzees aistrahdit, la wišleelakā nelahtibā atrodaš Semkopibas ministrija. Kad kreisās waldibas laikā Semkopibas ministra weetneeks Kreews sahla lītwidet pilnigi leelns postenus schai ministrijā, pilsoniskā prese fāzehla leelu brehku. Nodibinotes Juraschewskā waldibai, iuhlin sahlas lītwideto resp. pilnigi newajadfigo amatu ahaunofchana. Bes tam Semkopibas ministrim tika dots wesels labrs wize-ministru, kureem, protams, no semkopibas leelam naw ne jausmas, bet pilditi ir tilai folijumi partijam.

Ra augšsāmīneiā ministrija teesham ne-  
peezeeschamas reformas, saht, beidsot, at-  
sīht ari partijs, kuras pahrtahwīs tur ee-  
nem wize-ministra amatu. Jaunsaimnieku  
un sīhlsgrūntneku partijsas awise schim ne-  
fahrtibam welti plaschu ralstu, kurā, starp  
zītu, pastrihpo, ka „ar semes eerihzibas ee-  
stahschu darbibu apmeirinats gan nebuhī  
neweens, lam sawas semites pehz ir nah-  
zees staigat pa gareem Semkopibas mini-  
strijas foridoreem. Semkopibas departa-  
menta direktoram ir tilai weena peenah-  
schanas stundu deenā, bet pat schini laikā  
winu war fastapt tikai retumis. Winsch luhf  
efot ari zentralās semes eerihzibas komite-  
jas felretars un aīsnemts sehdēs. Geredni  
ar tahdu stahwolkli apraduschi un flegmatiſli  
paslaido, ka pee ministra weeglak tikt, ne-  
ka pee direktora. Lai ejot pee wizedirektora,  
luršch ir ari semes wehrteſchanas dalaſ  
wadtaſſs un runajams Antonijsas eelā Nr.

nelaintgais Lubānas esers tās paschas uſ-  
raudſības truhluma dehl kā neschuwīs, tā  
neschuwīs.“ Wehl minetais laikrāſts do-  
gluschi tehwiſchku vadomu, leelu reiſi ap-  
stiprinot jau agrāt no mnīms iſteitlo patec-  
ſību par leeleem amateem un tos ceteri  
ſhot personu besdarbibu. „Zentralās semes  
eerihzibas komitejas felretara peenahlumus  
— ūka minetais laikrāſts — war lo-  
labi uſlikt komitejas laņģeļas pahrwaldnei-  
lam, kurſch direktora algu gan fanem, be-  
atbīldīga darba wipam wiſai maſ. Ja ko  
mitejas daroibas uſraudſība buhī weenā  
rokaſ, warbuht buhī ari wairal fahrtibaſ  
nelā lihds schim.“ Newar nepeesihnet, ū-  
ja Jaunsaimnieku un sīhlsgrūntneku partijsas  
wizeministrim buhtu laut zil pasīhstām  
semkopibas ministrijas eekahria un tās truh-  
lumi, winsch tatschu buhtu noteitti uſtahjee  
par eesahliās reorganizacijas turpināſchqni  
un uſrahdito nebuhīſchanu nowehrſchanu.

## Wehstules no apfahrtnes.

### **Quitting Disobedience.**

**Nikrahze.** Muhfu pag. „lustigas dsihwochhanas“ mihlotasi pahrdsihwoja smagus brihschus, — tifa slehgts Bormsahtos traleeris, Isputinats „schlehbais frogs“, nobeidsa sawu tezeschanu ari Purwa frogas tehniza. Roga lga suhgums pee pag. pad. dehl otras degwihna tirgotawas atlaujas palita ta sauzeja balsas tuftnesi. Tiktai tam naftis, jeb swehldeenas gadijees gardim braukt gar. Dselssgales wihna tirgotawu, tas buhs tomehr nahzis pee slehdseena, ta „lustiga dsihwochhana“ nikrahzneekos wehl ir un pastahw. Paintrejotees par mineto leetu, noskaidrojas, ta wihna tirgotawas pahrsinis D. gs. tirgotawas darbibu pa- plaschinajis, Dsilumā un plaschumā. Pirlahrt: tirgoschanos ar degwihnu tas pee- skaitijis mihlestibas darbeem, kuri atwehleti katrā laislā.

Publikas ehrtibas labad wisi „isslahppuschee“ teek eedaliti pehz spehjam wairakā schlitrās jeb „llasēs“ 1. schl. parasiti no weetojas D. lga priwata dñishwolli un tee no pascha D. lga un wina ldses latpi apkalpoti. Teem par brihwu no dailas lundses teek pasneegti konzerti gramafona pa wadibā.

2. schkira noweetojas Grossmane sga  
schluhn un teel no Gr. sga jo laipni ap-  
kalpoti. 3. schk., nu par teem naw dauds t  
sazit, tee, fa jau deka pasascheeri, padoti wi-  
seem ischettreem wehjeem.

Interesantaais ir tas, ta tai pasch  
mahjâ dsihwo schuhpibas aplarofschana  
lurators, lurisch par wiſu to leet  
tomehr netur par waſadſigu paintereſeteē

3elineets